

Kajsa i Finnskogen

Nu ska jag berätta en saga. Den handlar om en människa, Kajsa kan vi kalla henne, för något måste hon heta. Hon bodde i ett land som vi kan kalla Finnskogen, nånting måste vi ju kalla det.

Kajsa älskade sitt land, dess skogar, berg och sjöar, men inte bara det utan också människorna som bodde där. Och till och med kungligheterna som styrde det, o, hon tyckte att de var så visa och därför litade hon på att de tog kloka beslut om Finnskogen. De där som nu hade styrt och ställt i mer än 15 år, de hade ordnat ett så bra Finnkulturcentrum tyckte hon, ingen behövde vara utan hjälp där, alla skulle få det de ville veta, och Kajsa var lycklig över att hon själv hade kunnat bidra med en del till finnkulturen.

Denna Kajsa, hon var uppväxt med föreningar. Hennes farfar var med och startade föreningen för finnskogen, hennes pappa var med i styrelsen och som äldsta dotter tog hon naturligt på sig ansvaret som ordförande för föreningen. Hon var inte den enda som tyckte att det var viktigt med Finnskogen. Folk från hela Sverige, Norge ja hela Norden ville vara med i samma förening. Kajsa och hennes gelikar använde mycket av sin lediga tid till att arbeta med saker för finnkulturen.

En vacker dag var de vise männen och kvinnorna som styrde Finnskogen samlade på ett slott som vi kan kalla Värmlands museum, eftersom det hette så, och på en kafferast antagligen, när de inte hade tid att tänka efter så noga, fattade de ett märkligt beslut som gjorde livet mer än lovligt knepigt inte bara för Kajsa utan också för många andra människor i Finnskogen. Men om detta visste Kajsa i förstone intet. Inte förrän hon plötsligt läste i tidningen att de som arbetade på herrgården i Torsby inte skulle få arbeta där längre. Bara en personal och en lokalvårdare fick vara kvar och så skulle drottningen komma och hälsa på då och då. Drottningen ville hellre vara tillsammans med de andra kungligheterna på slottet i Karlstad.

De måste ha fått allt om bakfoten på slottet tänkte Kajsa. En dag anordnade en av drottningarna en sagokväll på herrgården och Kajsa och hennes vänner gick dit och trodde att de skulle få reda på hur det skulle bli på herrgården i framtiden. Det sades massor med ord, mycket fina ord och alla Kajsas vänner förstod inte alltid vad de sa och frågade vad orden betydde. Drottningen blev upprörd och svarade med en mycket förargad min. Drottningen sa att de måste spara pengar men det skulle fortsätta och vara lika tillgängligt som tidigare på herrgården. Kajsa gick hem den dagen och var mycket ledsen och bedrövad.

Väl hemma satte sig Kajsa och hennes vänner och skrev ett brev till kungligheterna för att få reda på vad som skulle ske. Det kom ett svar i nyhetstidningen.

Slottet i Karlstad har lite pengar och då måste Herrgården stängas vissa tider men finngårdarna ska användas som ekonomisk motor och då kommer det att bli ännu finare och bättre och allt som görs ska gynna Finnskogen. De ska skriva en massa om alla torpen runt herrgården och till och med trycka en bok om torpen. Vi kan komma och hälsa på i herrgården lika ofta som förut säger kungligheterna. Du får komma på onsdag, torsdag och fredag. Kajsa blir konfunderad – det är ju inte som förut och Kajsa och hennes vänner visste också att boken inte betalas av slottet.

Kungligheterna var mycket stolta för deras satsning på forskning. Kajsa och hennes vänner förstod inte riktigt. Det enda de hade pengar till var ett möte för forskare. Var det den stora satsning som kungligheterna pratade om.

Finngårdarna skulle vara ekonomisk motor i utvecklingen. Kajsa och hennes vänner på finngårdarna undrade hur det skulle gå till. Hade kungligheterna besökt finngårdarna och sett hur det ser ut. Många finngårdar har ett stort behov av renovering och dessutom är de flesta eldsjälarna som driver finngårdarna pensionärer nu för tiden. Ska kungligheterna satsa på pensionärer nu?

Utan att ha fått någon tröst gick Kajsa hem och satte sej i en mörk vrå att grubbla och fundera. Hur får ska vi få kungligheterna att förstå hur viktig och unik finnkulturen är? Kungligheterna vill bestämma och hur undvika att det blir prestige i detta.

Mörkare och mörkare i hågen blev Kajsa. Hon förstod nu att det var något fult och skamligt att med finnkulturen, eftersom den straffades så hårt. Hur var det i andra länder, undrade hon, ja, något lite visste hon ju om det, eftersom hon just hade träffat en kunglighet från Norge, som var drottning på Fylkeskommunen, som slottet heter i Norge. Drottningen var mäkta förvånad över vad som sker på

herrgården. Hon hade stora planer för framtiden för finnkulturen och berättade att de var i gång att starta en regional kulturpark på Finnskogen.

Det var mycket hon hann tänka, där hon satt. Kajsa förstod inte varför det var billigare att skicka pedagoger från Karlstad till Torsby för att ta hand om studiebesök. Hon räknade ut att det var mycket dyrare än att ha personal i Torsby. Hon förstod heller inte hur man kunde skicka iväg personal som ville arbeta på herrgården och dessutom betala lön utan att få något arbete utfört under tiden.

Vad är det som har farit i dom, tänkte Kajsa i sin mörka vrå. Är detta verkligen de vise män och kvinnor som jag beundrade och värderade så högt? Vad är det de strävar efter att åstadkomma – en förminskning av finnkulturen? Hon hade trott att när finnkulturen fick plats i herrgården så skulle detta utvecklas och bevaras. Människor skulle få tillgång till och lära sig mer om dessa människor som kom hit för att få en bättre tillvaro och dessutom bibehöll sin kultur i flera hundra år. Nu vill kungligheterna inte att detta skulle vara kvar längre. Det var, såvitt Kajsa kunde förstå, vad som pågick nu. Med rena armodet grinande henne rakt upp i ansiktet var det svårt för henne att se det på något annat sätt. Vad är det, tänkte hon, för ett underligt surt os som har lagt sej över hela Finnskogen, och varför säjer ingen ifrån så att det hörs: Så här kan det inte få vara, för då tar all verksamhet på landsbygden slut i vårt land och det finns inga herrgårdar kvar att besöka.

OCH KAJSA TOG FRAM och läste om igen en dikt, som Axel Fritjofsson, en av Finnskogens yppersta skaldar, hade skrivit:

Bygda mi

Jä vet e litta fatti bygd langt ôpp i Värmlanns skoger
jä vill ne helst skull se ´a just när sola strör sett gull
på gålera å ängera, där slötterfólka knoger
å fjälla di ger eko uttå jänters krötterlull.

Da tänker jä på tia när sôm än ho låg i dvale
å skogera de svaje, där sôm skördera nu gror,
å björner geck å knalle blåmä bäckera sôm skvale
frå fjälla gönöm dalera, där människor nu bor.

Da tänker jä på hjältera sôm kom frå Finlands moer
å slog sej ner på berg å he, där inga täger fanns,
där allri än e slage gått i takt på gråe loer,
å allri än ett krötterlull dött bort i solfallsglans.

Jä ser dôm där de böjde geck i sine framtidsdrömmer
å bröt sej fram i svett och svält igönöm sten å snår.
Te sist e litta bygd stack fram ur mörke villmarksgömmer,
tur svedjeell, tur rök å sot - e bygd, sôm nu ä vår!

Jä bocker mej för hjältera, när rö står aftassola
å bjällerklonken går i dur inunner fjällas stup,
å nye släkter sträver där på tägera å jola,
sôm en gang låg i ustörd sömn i svarta skogers djup

VID DET HÄR LAGET kände Kajsa att hon i hög grad själv behövde terapi och det genast. Det var nämligen så svårt och smärtsamt att nödgas tvivla på det samhälle hon hittills hade sett som det bästa i världen.

Kanske jag och mina vänner kan försöka hitta en annan kung som tycker att finnkulturen är värd att satsa på.